

Onderwerp: **Strategieplan Grondstoffen 2020-2024**

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

1. Vaststellen Strategieplan Grondstoffen 2020-2024 en voortvloeiend uit het plan besluiten;
2. Besluiten om project te starten voor verkenning verplaatsing Milieustraat;
3. In te stemmen met het verlagen van de incidentele begrotingsruimte 2020 met € 75.000,- ten behoeve van het Strategieplan Grondstoffen 2020-2024;
4. De aanvullende kosten voor de uitvoering van het maatregelenpakket, dat na het participatietraject wordt bepaald, te dekken uit de afvalstoffenheffing.

1. Inleiding

In 2016 is de Strategienota Huishoudelijk Afval 2016-2020 vastgesteld. De belangrijkste doelstelling, 75% afvalscheiding, is gehaald. Op 26 juni 2019 is de evaluatie van de Strategienota besproken in de commissie Samenleving. In het najaar van 2019 is gewerkt aan het opstellen van het Strategieplan Grondstoffen 2020-2024 die nu voorligt.

Nu is het tijd om weer een stap te zetten. Het restafval van de gemeente Barneveld bestaat nog voor 70% uit grondstoffen die er niet in thuis horen. Dit past niet in 'onze droom' en ook niet in het streven van de Rijksoverheid die in 2050 volledig circulair en dus afvalvrij wil zijn. Als eerste stap naar 100% circulair heeft het Rijk een doelstelling neergelegd van maximaal 100 kilo restafval in 2020. Barneveld voldoet daar nog niet aan (2018: 126 kilo). Ook laat de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen nog te wensen over.

Focus van het Strategieplan Grondstoffen 2020-2024

De focus van het Strategieplan ligt op circulair en duurzaam *grondstoffenbeheer*. Op basis van participatie (meedenken en meedoen) met inwoners en stakeholders en op basis van een communicatiestrategie ter ondersteuning van gedragsverandering wordt een concreet maatregelenpakket uitgewerkt en uitgevoerd.

In het Actieprogramma Circulaire Economie 2020-2023, hiervoor is onlangs de Startnotitie Circulaire Economie Barneveld 2020 vastgesteld, gaan we vanuit de invalshoek ondernemers aan de slag met het sluiten van materialen kringlopen waarbij we energie, klimaat en het sociale aspecten meenemen. Bij het opstellen van het maatregelenpakket voortvloeiend uit het Strategieplan Grondstoffen 2020-2024 zal afstemming worden gezocht met het Actieprogramma Circulaire Economie Barneveld en vice versa.

Doelstelling

- Maximaal 70 kilo restafval per inwoner in 2024 (ten opzichte van huidige 126 kilo per inwoner)
- Kwaliteit van de grondstofstromen verbeteren naar minder dan 5% vervuiling.

Om dit te bereiken zetten we met inwoners (participatie) in op afval voorkomen, betere afvalscheiding van keukenafval, PMD en het makkelijker maken van het gescheiden aanbieden van (grof) huishoudelijk afval.

Burgerparticipatie

Minder afval produceren en betere afvalscheiding is een verantwoordelijkheid van de gehele samenleving. Het vraagt om aanpassing van ons gedrag. Daarom is het belangrijk om met inwoners en andere betrokkenen samen na te denken over hoe we dit kunnen bereiken. Waar zien zij drempels, wat hebben zij nodig om mee te kunnen doen? Burgerparticipatie leidt uiteindelijk tot een pakket met bruikbare en toepasbare maatregelen. We starten met een infoquête om een eerste beeld te krijgen van vragen, ideeën en (informatie)behoeften bij inwoners. Voorbeelden van mogelijke maatregelen vindt u in bijlage 3 van het strategieplan.

Diftar

Een vorm van diftar wordt niet voorgesteld als te nemen maatregel voor de periode van het Strategieplan. We zien nog voldoende optimalisatiemogelijkheden binnen het bestaande inzamelsysteem om de hoeveelheid

restafval terug te dringen. Een verbetering van de kwaliteit van de grondstoffen is een eerste stap die nu gezet kan worden, voordat het ontmoedigen van aanbieden van restafval met een prijsprikkel wordt gerealiseerd.

Milieustraat Otelaar

In 2017 is een onderzoek gedaan naar de locatie van de milieustraat in combinatie met eventuele mini milieustraten. Het bleek dat de reistijden van de verschillende kernen in de gemeente Barneveld naar de milieustraat niet buiten de norm valt. Wel zijn de openingstijden van de milieustraat fors verhoogd voor een betere beschikbaarheid. Ook is een onderzoek aangekondigd naar de herinrichting van de milieustraat. Dat is nog niet uitgevoerd maar gezien de huidige situatie wordt voorgesteld dit onderzoek verbreden: De milieustraat Otelaar begint nu zijn grens te bereiken qua capaciteit van inzamelen en overslag van afvalstoffen en grondstoffen en aantallen bezoekers (van 59.400 bezoekers in 2017 naar 68.072 bezoekers in 2019). Overwogen kan worden om na te gaan of een nieuwe milieustraat op een andere locatie voordelen heeft. Voordeel is ook dat bekeken kan worden in hoeverre de milieustraat is te combineren met kringloopbedrijvigheid en/of de aanleg van een ambachtscentrum/ repair-inrichting. Het voorstel is dan ook het uitvoeren van een verkenning naar een nieuwe locatie van de milieustraat, waarbij bereikbaarheid, groei aantal inwoners en betere mogelijkheden tot gescheiden aanbieden van grondstoffen en grof huishoudelijk restafval worden meegenomen.

Oud papierinzameling door verenigingen

Omdat de oud papierinzameling nu door de gemeente met een inzamelmiddel, de blauwe klike, wordt gedaan, is de rol van de 24 verenigingen om de gemeente te helpen met het zo goed mogelijk inzamelen van gescheiden grondstoffenstromen niet meer noodzakelijk. Met andere woorden, de inzameldienst kan het oud papier ook zonder hulp van de verenigingen en zonder meerkosten uitvoeren. Jaarlijks kost het beschikbaar stellen van gemiddeld 4 huisvuilwagens met chauffeur op de zaterdagen 145.000 euro. Voor wat betreft de bedrijfsvoering wordt vanaf 1 januari 2021 gestart met de oud papierinzameling door de eigen dienst.

Gezien de coronacrisis stellen we voor op een later tijdstip in 2020 een separaat voorstel aan te bieden over een andere wijze van betrokkenheid voor de verenigingen bij de afvalinzameling. Dit betekent dat er in 2020 niets verandert voor de verenigingen.

Uitvoeringsplan

Jaarlijks stellen we voor het strategieplan een uitvoeringsplan op. Op dit moment treffen we voorbereidingen voor het inrichten van een projectorganisatie en de infoquête. Na besluitvorming door de raad (verwachting maart 2020) starten we met:

- De infoquête als eerste stap in het participatietraject.
- Bekendmaken van de 100-100-100 Challenge als aanjager voor actieve participatie. Challenge wordt uitgewerkt met inwoners.
- Inrichting van projectorganisatie
- Uitwerking van het participatieproces (waar, waarover, hoe en wanneer)
- Maken van een communicatiestrategie, ter ondersteuning van gedragsverandering en communicatie rond het participatieproces. Dit moet eind 2020 zijn afgerond, zodat de uitvoering van het maatregelenpakket vanaf 2021 kan plaatsvinden.
- Ook wordt direct gestart verkenning rond de milieustraat.

2. Door de raad gestelde kaders

In 2016 is de Strategienota Huishoudelijk Afval 2016-2020 vastgesteld. De belangrijkste doelstelling, 75% afvalscheiding, is gehaald. Op 26 juni 2019 is de evaluatie van de Strategienota besproken in de commissie Samenleving. In deze evaluatie wordt het huidige Strategieplan aangekondigd. Ook de participatienota vormt een kader.

3. Effect

- a) Meetbaar effect: Behalen doelstelling van 70 kilo restafval per persoon per jaar in 2024 en minder dan 5% vervuiling in grondstoffen.
- b) Maatschappelijk effect: Met het uitvoeren van een burgerparticipatie traject wordt goed inzichtelijk waar behoefte aan is voor wat betreft extra ondersteuning bij het scheiden van afval.

4. Argumenten

Het Strategieplan Grondstoffen 2020-2024 biedt handvatten om samen met de inwoners te kijken naar mogelijkheden om minder restafval aan te leveren, een betere scheiding van de grondstoffen te realiseren om zo aan de doelstelling te werken om nog maar 70 kilo restafval per inwoner per jaar in 2024 te realiseren.

5. Kanttekeningen en/of alternatieve scenario's

1. Diftar

In het Strategieplan wordt aangegeven dat een vorm van diftar niet aan de orde is op dit moment. Er zijn tenslotte voldoende mogelijkheden om zo optimaal mogelijk de grondstoffen te scheiden van het restafval.

6. Uitvoering

Planning: Na besluitvorming (naar verwachting maart 2020) direct starten met het uitvoeringsplan. Zie tekst onder kopje Uitvoeringsplan.

Communicatie: Participatietraject, communicatiestrategie

Evaluatie/controle: Via de reguliere Planning en Control cyclus wordt aangegeven wat bereikt is. Met de jaarlijkse uitvoeringsplannen is het altijd mogelijk om bij te sturen als er landelijke ontwikkelingen zouden spelen.

7. Financiële gevolgen

Eerste fase

De kosten voor het project zoals beschreven zijn geraamd op € 75.000. Deze kosten worden gedekt door het verlagen van de incidentele begrotingsruimte met voornoemd bedrag.

De kosten vloeien voort uit:

- infoquête
- inzet middelen burgerparticipatie
- uitwerken en begeleiden 100-100-100 Challenge
- opstellen van een communicatiestrategie
- personele ondersteuning, uitvoering en projectleiderschap

Naar verwachting is een goede projectleiding noodzakelijk voor dit traject. In de huidige personeelsformatie is hier geen ruimte voor. Met genoemd budget is het mogelijk om de formatie (tijdelijk) uit te breiden aangaande dit traject. Of de keuze valt op intern of extern projectleiderschap wordt later bepaald.

Na het participatietraject

Voor de uitvoering van het maatregelenpakket dat na het participatietraject op tafel komt te liggen kan geput worden binnen de bestaande mogelijkheden van de afvalstoffenheffing. Na het afschaffen van de oud papierregeling ontstaat er wellicht financiële ruimte binnen de afvalstoffenheffing. Als hiertoe besloten wordt, dan kan de vrijgekomen ruimte benut worden voor het financieren van het maatregelenpakket wat op basis van participatie is samengesteld.

8. Risico's

Op het moment wordt veel van de inwoners gevraagd, denk aan participatie op trajecten als energietransitie, dorpsgesprekken. Het is dan ook belangrijk om altijd duidelijke te maken waarom we dit alles willen doen, waartoe het leidt en waarom nu. Daar is de communicatie dan ook op gericht vanuit het programma.

Burgemeester en wethouders van Barneveld,
de secretaris, de burgemeester,
H.F.B. van Steden dr. J.W.A. van Dijk

Bijlage:
Strategieplan Grondstoffen 2020-2024